

Сучасні джерела світового глобалізаційного процесу

Глобалізація стала важливим реальним аспектом розвитку сучасної світової системи, однією з найвпливовіших сил, що визначають подальший хід розвитку нашої планети. Вона зачіпає всі сфери суспільного життя, включаючи економіку, політику, соціальну сферу, культуру, екологію, безпеку. На думку професора економіки і політології Каліфорнійського університету США Майкла Д. Інтрилігейтора, глобалізація несе в собі як позитивні, так і негативні аспекти. Її позитивний вплив пов'язаний з ефектом конкуренції, до якої вона неминуче веде, а негативний пов'язаний з потенційними конфліктами, які вона може викликати, хоча їх можливо уникнути шляхом розвитку глобального співробітництва на основі політичних угод або створення нових міжнародних інститутів.

Під глобалізацією розуміється величезне збільшення масштабів світової торгівлі та випереджаюче зростання більше ніж у п'ять разів обсягів руху капіталу, а також інших процесів міжнародного обміну в умовах відкритої, інтегрованої світової економіки, яка не визнає національних кордонів. Мірою масштабу глобалізації може служити обсяг міжнародних фінансових операцій, який, тільки на валютному ринку Нью-Йорка щодня становить 1,5 трлн. дол., Лондонському кредитному ринку становить 3 млрд. а на міжнародному ринку цінних паперів навіть перевищує цю суму.

Протягом останніх десятиріч ХХІ століття чітко проявилися джерела глобалізації. Перше джерело – це технологічний прогрес, що призвів до різкого скорочення транспортних і комунікаційних витрат, значного зниження затрат на опрацювання, зберігання і використання інформації. Інформаційне

обслуговування безпосередньо пов'язане з успіхами в електроніці створенням електронної пошти, Інтернет.

Друге джерело глобалізації є лібералізація торгівлі та інші форми економічної лібералізації, що викликали обмеження політики протекціонізму і зробили світову торгівлю більш вільною. У результаті істотно знижені тарифи, усунуто багато інших бар'єрів у торгівлі товарами і послугами.

Третім джерелом глобалізації можна вважати значне розширення сфери діяльності світових організацій, що стало можливим у результаті як технологічного прогресу, так і більш широких горизонтів управління на основі нових засобів комунікації.

Четвертим джерелом глобалізації є досягнення глобальної однотайності в оцінці ринкової економіки і системи вільної торгівлі. Початок цьому був покладений оголошеною 1978 р. реформою в Китаї, за якою відбулися політичні та економічні перетворення в державах Центральної та Східної Європи і розпад СРСР. Цей процес привів до ідеологічної конвергенції, тобто на зміну недавніх суперечностей між ринковою економікою Заходу і соціалістичною економікою Сходу прийшла практично повна єдність поглядів на ринкову систему господарства. Основним результатом такої конвергенції стало рішення колишніх соціалістичних країн про перехід до ринкової економіки.

Деякі країни, особливо Франція і ряд інших європейських держав, розглядають глобалізацію, як спробу США добитися культурної, економічної та політичної гегемонії. Вони вважають глобалізацію по суті новою формою диктату, або новою стадією капіталізму в епоху постіндустріальної цивілізації. Інші бачать у глобалізації нову форму колоніалізму, при якій роль нової метрополії відіграють США, а її колонії це більшість країн світу, що постачають для економіки США не тільки сировину, як це було раніше, а й обладнання, робочу силу, капітал та інші необхідні для виробничого процесу компоненти, будучи одночасно частиною глобального ринку збуту.

На сьогодні аналітики ще не створили індексу глобалізації, який би дозволив синтезувати всі складові цього процесу, подібно тому як, скажемо,

індекс розвитку людини синтезується через ВВП на душу населення. Тому прогноз економічної глобалізації можливий лише у вигляді цілого ряду взаємозв'язаних прогнозів основних аспектів цього процесу: перспектив розвитку світового ринку капіталу, динаміки експорту та імпорту прямих інвестицій, очікуємих змін у світовій валютній системі, вірогідних темпів зростання світової торгівлі і змін в її товарній і географічній структурі, можливій еволюції регіональних торгово-економічних угруповань, а також вірогідних перетворень міжнародних інститутів, які контролюють і регулюють глобальні економічні процеси.

На економічний розвиток України в XXI столітті, у першу чергу, впливають геополітичні та геоекономічні зміни, обумовлені дією закону нерівномірності економічного й політичного розвитку ринкової економіки. Динамізм цим змінам надають економіки високорозвинених країн світу. Тому головним завданням для України є прорив бар'єрів входження у світовий ринок високих технологій, тобто знаходження свого місця у світових технологічних нішах. Очевидно, що за таких обставин Україні слід здійснювати кроки з поновлення своїх позицій у світовій економіці як промислово розвиненої держави. Важливе значення при цьому набуває стратегія інноваційного розвитку економіки. Метою її геоекономічної політики має стати оволодіння правилами гри на сучасному світовому ринку, вростання в геоекономічну систему для прориву до повноправної участі у формуванні та розподілі світового доходу.

Список використаних джерел:

1. Економічні проблеми XXI століття: міжнародний та український виміри / За ред. С.І. Юрія, Є.В. Савельєва. – К.: Знання, 2007.
2. Кіреєв С. Глобальні загрози національним інтересам України / С. Кіреєв // Вісник КНТЕУ –К.: 2004.